

ЗАКОН

**ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПАРИЧНИТЕ ПРЕВОДИ, ЕЛЕКТРОННИТЕ
ПЛАТЕЖНИ ИНСТРУМЕНТИ И ПЛАТЕЖНИТЕ СИСТЕМИ**

(Обн., ДВ, бр. 31 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 99 от 2005 г. и бр. 30 и 59
от 2006 г.)

§ 1. В чл. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Паричният превод може да бъде безналичен или наличен.”

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Безналичен превод е паричен превод, извършен чрез задължаване на банкова разплащателна сметка на наредителя и/или заверяване на банкова разплащателна сметка на получателя. Безналични преводи извършват само банки.”

3. Създават се нови ал. 3 и 4:

“(3) Наличен паричен превод е превод, при който изпълняваща институция получава средства от наредителя с единствена цел предоставяне на съответната сума на получателя или на друга изпълняваща институция, действаща от името на получателя, и/или когато тези средства са предоставени на разположение на получателя.

(4) Дружества, които не са банки, могат да извършват налични парични преводи след получаване на лиценз от Българската народна банка (БНБ).”

4. Създава се ал. 5:

“(5) Изпълняваща институция за парични преводи може да бъде БНБ или банка, а за налични парични преводи – и дружества по ал. 4.”

5. Досегашните ал. 3 и 4 стават съответно ал. 6 и 7.

§ 2. В чл. 4 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 5 се отменя.

2. Създава се ал. 9:

„(9) При извършване на парични преводи изпълняващата институция на наредителя, изпълняващата институция на получателя и посредническата институция спазват изискванията на Регламент 1781/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. за информацията за наредителя, съпътстваща превода на

средства. При констатиране на нарушения се налагат предвидените в този закон мерки за въздействие и имуществени санкции.”

§ 3. В глава втора се създава раздел IV:

„Раздел IV

Извършване на дейност по налични парични преводи

Лиценз за извършване на дейност по налични парични преводи

Чл. 26а. (1) Дружество, което желае да получи лиценз за извършване на налични парични преводи, подава до БНБ писмено заявление.

(2) Минимално необходимият внесен капитал за дружеството за налични парични преводи трябва да е в размер не по-малко от 50 000 лв.

(3) Дружеството за налични парични преводи трябва да е регистрирано като акционерно дружество или дружество с ограничена отговорност или да е в процес на учредяване като такова дружество към момента на подаване на заявлението за лиценз.

(4) Дружеството, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи, може да осъществява тази дейност пряко или чрез агент.

(5) Агент е търговец, който извършва налични парични преводи от името на лицензирано от БНБ дружество. Дружеството за налични парични преводи носи изцяло отговорност за дейността на своите агенти.

(6) След подадено заявление от дружеството за налични парични преводи БНБ вписва в регистър неговите агенти и клонове. Агентите и клоновете не могат да започнат дейност преди регистрирането им.

(7) Българската народна банка не регистрира, съответно заличава от регистъра агенти и клонове на дружества за налични парични преводи, ако прецени, че лицата, които ги управляват и представляват, не притежават необходимата квалификация, професионален опит или надеждност.

(8) Дружеството, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи, уведомява БНБ при преустановяване извършването на налични парични преводи от негов агент или клон в срок най-малко 7 дни преди датата на преустановяване на дейността.

(9) Алинеи 4 – 8 се прилагат съответно и за агенти на банки, извършващи налични парични преводи.

(10) Документите, необходими за издаване лиценз на заявителя, както и за вписване и заличаване от регистъра по ал. 6 на неговите агенти или клонове се определят с наредба на БНБ.

Издаване на лиценз

Чл. 26б. (1) В срок до три месеца от получаване на заявлението и всички необходими документи БНБ издава лиценз за извършване на дейност по налични парични преводи, ако са изпълнени едновременно следните условия:

1. уставът или учредителният договор съответстват на закона и не съдържат разпоредби, които застрашават дейността на заявителя;

2. необходимият капитал е внесен;

3. вноските до минимално изискуемия капитал са само парични, не са направени със заемни средства и произходът на средствата, с които са направени вноските, е ясен и законен;

4. предметът на дейност на дружеството включва извършването на налични парични преводи;

5. управленската и организационната структура на заявителя са ясно определени, съдържат добре дефинирани, прозрачни и адекватни нива на отговорност, които позволяват навременното и точно идентифициране и отчитане, текущо наблюдение, управление и контрол на рисковете от дейността, на които може да бъде изложен заявителят;

6. системите за вътрешен контрол, административните и счетоводните процедури, системите за управление на риска, както и вътрешните правила за мерките срещу изпирането на пари са адекватни и пропорционални на характера и обема на дейността, която ще извършва заявителят;

7. съдружниците, съответно акционерите, притежаващи пряко или косвено квалифицирано дялово участие по смисъла на § 1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции, са надеждни и финансово стабилни за целите на осъществяваната от дружеството дейност;

8. лицата, на които е възложено управлението и представителството на заявителя, притежават необходимата квалификация и професионален опит във финансовия сектор;

9. не е установено наличието на тесни връзки по смисъла на § 1, т. 10 от Допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции между заявителя и други лица, което може да възпрепятства ефективното упражняване на надзор върху дейността.

(2) Българската народна банка преценява спазването на изискванията по ал. 1, т. 5 - 9.

(3) Дружеството, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи, е длъжно да отговаря на условията на ал. 1 през целия период на действие на лиценза.

Отказ за издаване на лиценз

Чл. 26в. (1) Българската народна банка отказва в срока по чл. 26б, ал. 1 издаването на лиценз за извършване на дейност по налични парични преводи, когато установи, че:

1. някое от условията по чл. 26б, ал. 1 не е налице;

2. заявителят не е предоставил в определените срокове всички необходими документи или представените документи съдържат непълна, противоречива или недостоверна информация.

(2) Отказът за издаване на лиценз се мотивира.

(3) В случаите на отказ заявителят може да направи ново искане за издаване на лиценз не по-рано от 6 месеца от влизането в сила на акта за отказа.

Изисквания към дейността

Чл. 26г. (1) Дружество, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи, не може да извършва дейност по публично привличане на влогове или други възстановими средства по смисъла на Закона за кредитните институции.

(2) Дружеството по ал. 1 е длъжно да предостави на получателя средствата по наличните парични преводи в деня на получаване на средствата от наредителя, като чл. 18-20 не се прилагат.

(3) Дружеството по ал. 1 е длъжно да разполага по всяко време със собствени средства в размер и съотношения, определени с наредба на БНБ.

(4) Когато дружеството по ал. 1 извършва и друга търговска дейност, то е длъжно да отдели средствата, получени от клиенти за извършване на налични парични преводи, от останалите си средства.

(5) Дружеството по ал. 1 не отговаря пред кредиторите си с паричните средства на своите клиенти, получени за извършване на налични парични преводи.

(6) Дружеството по ал. 1 и неговите агенти и клонове са длъжни:

1. да водят регистър на извършените или получените налични парични преводи, който да позволява ясно идентифициране на наредителя и получателя;

2. да вписват нарежданията по реда на постъпването им;

3. да вписват в регистъра извършените преводи на средства не по-късно от края на работния ден на извършването им.

Задължения за предоставяне на информация

Чл. 26д. (1) Дружество, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи, е длъжно да представи в БНБ:

1. приетите общи условия и вътрешни процедури за извършване на дейността по налични парични преводи;

2. годишните финансови отчети, заверени от специализирано одиторско предприятие, което е регистриран одитор съгласно Закона за независимия финансов одит, както и междинните финансови отчети, изготвени съгласно изискванията на Закона за счетоводството и приложимите счетоводни стандарти;

3. информация за обема на преведените/получените парични средства при условия и по ред, определени с наредба на БНБ;

4. копие от утвърдените вътрешни правила по Закона за мерките срещу изпирането на пари;

5. друга информация и документи, определени от БНБ.

(2) Дружеството по ал. 1 е длъжно да уведомява писмено БНБ за всички нововъзникнали факти и обстоятелства, включително за изменения или допълнения в документите, които са послужили като основание за издаване на лиценза му, в 7-дневен срок от възникването на съответния факт или обстоятелство.

(3) Условията и редът за предоставяне на информацията и документите по ал. 1 и 2 се определят с наредба на БНБ.

Отнемане на лиценз

Чл. 26е. (1) Българската народна банка може да отнеме издадения лиценз, ако установи, че:

1. лицензът е бил издаден въз основа на невярна информация;
2. лицензираното дружество престане да отговаря на условията, при които е издаден лицензът;
3. лицензираното дружество не е започнало извършването на разрешената му дейност в срок 6 месеца от издаването на лиценза;
4. лицензираното дружество е преустановило извършването на дейност за срок повече от 6 месеца;
5. лицензираното дружество наруши изискване към дейността му по този раздел;
6. е получено предложение от министъра на финансите за отнемане на лиценза по реда на чл. 19, ал. 2 от Закона за мерките срещу изпирането на пари;
7. агенти или клонове на лицензираното дружество не отговарят на изискванията на чл. 26а, ал. 7.

(2) При отнемане на лиценз чл. 26 и 34 от Административно-процесуалния кодекс не се прилагат.

Преустановяване действието на лиценз

Чл. 26ж. (1) Освен при отнемането му действието на лиценза се преустановява при:

1. прекратяване или обявяване в несъстоятелност на дружеството, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи;
2. заличаване извършването на налични парични преводи от предмета на дейност на дружеството.

(2) В случаите по ал. 1 действието на лиценза се преустановява от момента на вписване в търговския регистър на обстоятелствата по ал. 1, т. 1 или 2, за което дружеството уведомява БНБ в деня на вписването.

Надзор върху дейността

Чл. 26з. (1) Българската народна банка има право:

1. да извършва проверки на място в дружествата, лицензирани да извършват дейност по налични парични преводи, включително на дейността им, осъществявана чрез клон или агент;

2. да изисква предоставянето на всички необходими счетоводни и други документи, както и информация за дейността на лицензираните дружества.

(2) Българската народна банка има правомощията по ал. 1 и спрямо предприятия, за които според обстоятелствата може да се предположи, че осъществяват дейност по налични парични преводи без лиценз.”

§ 4. В чл. 65 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създават се ал. 2 и 3:

„(2) Когато нарушението е извършено от дружество, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи, освен мерките по ал. 1 БНБ може:

1. да забрани извършването на дейност чрез клон или агент;

2. да изиска промени във вътрешните правила и процедури;

3. да постави допълнителни изисквания към дружеството във връзка с извършваната от него дейност.

(3) Когато освен дейността по извършване на налични парични преводи дружеството извършва и друга търговска дейност и тя уврежда или застрашава финансовата стабилност на дружеството или възпрепятства упражняването на надзор, БНБ може да задължи дружеството да отдели тази друга дейност в самостоятелно дружество.”

§ 5. В чл. 67 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Българската народна банка поддържа публични регистри на платежни системи, действащи по реда на този закон, включително регистри за операторите и участниците в тези системи, както и за дружествата, лицензирани да извършват дейност по налични парични преводи, и техните агенти и клонове.”

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Българската народна банка вписва във водените от нея регистри издаването, отнемането и преустановяването на действието на лицензите на лицата по ал. 1, както и преустановяването на извършване на дейност по налични парични преводи от агенти или клонове на дружествата, извършващи налични парични преводи.”

3. Досегашните ал. 2 - 5 стават съответно ал. 3 - 6.

§ 6. В чл. 77 се създава ал. 6:

„(6) Дружество, лицензирано да извършва дейност по налични парични преводи, което извърши или допусне извършването на нарушение на този закон и на

нормативните актове по прилагането му, се наказва с имуществена санкция в размер до 5000 лв., а при повторно нарушение - от 5000 до 10 000 лв.”

§ 7. В чл. 79, ал. 1 думите "Индивидуалните административни актове по чл. 61, 62 и чл. 64, ал. 1, т. 6 се издават от управителя на БНБ" се заменят с "Индивидуалните административни актове по чл. 26б, 26в, 26е, чл. 60, ал. 1, чл. 61, ал. 3, чл. 62 и чл. 64, ал. 1, т. 6 се издават от управителния съвет на БНБ".

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 8. Този закон въвежда разпоредбите на чл. 36 от Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на прането на пари и финансирането на тероризма.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 9. Дружества, които извършват налични парични преводи по смисъла на този закон, в срок до три месеца от влизането в сила на закона подават заявление за издаване на лиценз. Дружество, което не е подало заявление в определения срок или не е получило лиценз в 3-месечен срок от подаване на заявлението и необходимите документи, няма право да извършва дейност по налични парични преводи.

§ 10. В Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност (обн., ДВ, бр. 55 от 2003 г.; попр., бр. 59 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 107 от 2003 г., бр. 39 и 52 от 2004 г., бр. 31 и 87 от 2005 г., бр. 24, 38 и 59 от 2006 г. и бр. 11 и 41 от 2007 г.) в приложението към чл. 9, ал. 1, т. 2 т. 1 се изменя така:

„1. Банкова дейност, дейност като дружество за електронни пари, дейност по извършване на налични парични преводи, както и дейност като системен оператор на платежни системи.”

§ 11. Този закон влиза в сила от 15 декември 2007 г.

Законът е приет от XL Народно събрание на 2007 г.
и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Георги Пирински)

М О Т И В И

КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПАРИЧНИТЕ ПЕРЕВОДИ, ЕЛЕКТРОННИТЕ ПЛАТЕЖНИ ИНСТРУМЕНТИ И ПЛАТЕЖНИТЕ СИСТЕМИ

Законът за изменение и допълнение на Закона за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи (ЗППЕПИПС) има за цел да въведе в българското законодателство изискванията на член 36 от Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Директивата предвижда държавите членки до 15 декември 2007 г. да приведат националното си законодателство в съответствие с нейните разпоредби, като член 36 от нея задължава държавите членки да въведат регистрационен или лицензионен режим за лицата, извършващи дейност по налични парични преводи (money remittance).

Предлага се въвеждане на лицензионен режим за лицата, извършващи дейност по налични парични преводи, тъй като в член 36, параграф 2 от Директива 2005/60/ЕО е заложено изискване компетентните органи да отказват регистрацията или лицензиране, в случай че по тяхна преценка лицата, които управляват дружеството или имат квалифицирано дялово участие, не притежават необходимите качества, добра репутация и финансова стабилност. Възможността за упражняване на субективна преценка при отказ (за регистрацията или лицензиране) налага въвеждането на лицензионен режим, за да съответства режимът на българското административно регулиране и правна практика. Формулираните нови разпоредби са структурирани в самостоятелен раздел на паричните преводи, тъй като регулираната дейност представлява извършване на налични парични преводи, които са вид парични преводи по смисъла на закона.

Въвеждането на лицензионен режим ще гарантира цялостната уредба на услугите по парични преводи, като по този начин ще се прекрати участието на пазара на нерегламентирани лица, което от своя страна ще намали нелоялната конкуренция, ще укрепи стабилността на пазара на парични преводи и ще допринесе за сигурността за потребителите. Същевременно ще бъде стимулирана конкуренцията на пазара на тези услуги.

Дейността на сега действащите предприятия, които извършват прехвърляне на парични средства, ще бъде подчинена на ясни и подробни законови норми и на съответния надзор. Уреждането на правния статут на предприятията, които към момента осъществяват налични парични преводи в страната чрез агенти, ще спомогне за повишаване на прозрачността, отчетността и ефективното прилагане на българското данъчно облагане към извършващите дейност по налични парични преводи.

Въвеждането в националното законодателство на изискванията на член 36 от Директива 2005/60/ЕО, с което се завършва процесът на транспониране на директивата, осъществен чрез измененията в Закона за мерките срещу изпирането на пари, е от изключително значение за изпълнението на ангажиментите на България. Още в Мониторинговия доклад на Европейската комисия за България от 26 септември 2006 г. се констатира незадоволителен напредък в областта на предотвратяване изпирането на пари като част от проблемите в правосъдието и вътрешните работи. Европейската комисия въведе за България "механизъм за сътрудничество и оценка на напредъка" в сферата на реформата на съдебната система и борбата с организираната престъпност и корупцията, като при установено недостатъчно развитие е възможно до три години след

присъединяването да бъде задействана специфичната предпазна клауза в областта на правосъдието и вътрешните работи. През юни 2007 г. беше изготвен Доклад относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка, който има за цел да оцени напредъка по ангажименти, приети в момента на присъединяването, включително мерки в борбата с изпирането на пари. Докладът съдържа заключение, че като цяло напредъкът в борбата с тежките престъпления и организираната престъпност е недостатъчен. Това налага особено внимание при изпълнението на мерките в тази област, в т. ч. борбата срещу изпирането на пари.

Лицензионният режим е от особена важност за усъвършенстване статистиката на платежния баланс на страната. Лицензирането и упражняването на надзор върху лицата, извършващи дейност по налични парични преводи, ще осигури предоставяне на Българската народна банка (БНБ) на информацията, необходима за събирането и обобщаването на статистиката на платежния баланс. За целите на съставянето на платежния баланс на страната БНБ събира информация за всички презгранични преводи и плащания и преводи и плащания между местни и чуждестранни лица в страната. Работната група по платежен баланс към Евростат препоръчва тази информация да бъде събирана и директно отчитана от операторите на системите за бързи парични преводи. Директното отчитане се налага като единствен източник на информация за географската разбивка на тези трансакции. В момента не съществува регистър на тези оператори и трудно може да бъде осъществен контакт с всички тях и да бъде събрана необходимата за нуждите на платежния баланс информация.

Анализът на законодателството на другите държави - членки на Европейския съюз (ЕС), относно уредбата на дейността на институциите, които извършват дейност по налични парични преводи, показва, че в преобладаващия кръг случаи законодателят е преценил, че лицензионният режим постига в по-голяма степен целите за осъществяване на ефективен надзор и предотвратяване изпирането на пари. На основата на проучения опит при лицензиране на институциите, извършващи налични парични преводи в ЕС, са изготвени изискванията в законопроекта относно минимално необходимият внесен капитал.

Предлага се допълнение на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, където в приложението са изброени изчерпателно случаите, в които може да бъде уреден лицензионен режим. Регулирането на дейността по налични парични преводи е от особена значимост, сравнима с уреждането на осъществяването на банкова дейност, дейност като дружество за електронни пари и дейност като системен оператор на платежни системи, поради което то се включва в т. 1 от приложението.

Предвиденият лицензионен режим е съобразен с изискванията на Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност относно съдържанието на актовете, които уреждат лицензиране. Всички изисквания, необходими за започването и за осъществяването на дейността по налични парични преводи, са уредени в законопроекта. Ясно е формулиран предметът на дейност на дружествата за налични парични преводи. Изчерпателно са изброени изискванията за издаване на лиценз, основанията за отказ, както и правилата за отнемане на издаден лиценз. Сред основанията за отказ изрично е включена разпоредба, която осигурява съответствие с член 36, параграф 2 от Директива 2005/60/ЕО – БНБ отказва издаването на лиценз, когато установи, че не е спазено условието за надеждност и финансова стабилност на съдружниците, съответно акционерите, или условието за

наличие на необходимата квалификация и професионален опит във финансовия сектор на лицата, на които е възложено управлението и представителството на конкретното дружество. Управителният съвет на БНБ е компетентният орган, който издава лицензи по ЗППЕПИПС, аналогично с възложените му компетенции за издаване на лицензи на кредитни институции по Закона за кредитните институции. Предвидено е задължение на БНБ да поддържа регистър за всички издадени и отнети лицензи. Уредени са специфичните правомощия на централната банка при упражняване на надзор върху дружествата, лицензирани да извършват дейност по налични парични преводи.

Пощенските парични преводи не попадат в приложното поле на закона, тъй като условията за извършването им са уредени във Всемирната пощенска конвенция и са въведени в българското законодателство със Закона за пощенските услуги, който предвижда лицензионен режим за издаването на лицензи за извършване на парични преводи.

Сега действащите изисквания на ЗППЕПИПС относно условията и сроковете за извършване на парични преводи, както и задълженията и отговорността на изпълняващите институции ще се прилагат и за наличните парични преводи, които са вид парични преводи. Формулираната в закона компетентност на Помирителната комисия за платежни спорове гарантира възможността тя като помирителен орган да разглежда спорове между дружества, извършващи дейност по налични парични преводи, и техни клиенти.

Предвидени са правила, осигуряващи защита на средствата на клиентите, предоставени на дружества за налични парични преводи. Дружествата са длъжни да разполагат по всяко време със собствени средства, чиито размер и съотношения се определят с наредба на БНБ. Изрично се забранява извършването на дейност по влогонабиране и са определени правила, гарантиращи, че получените средства не могат фактически да бъдат използвани като влог. Когато лицензираното дружество извършва и друга търговска дейност, то е длъжно да отдели средствата, получени от клиенти за извършване на налични парични преводи, от собствените си средства. Предвидено е задължение за лицензираното дружество да води регистър на извършените или получените налични парични преводи.

Със законопроекта се осигурява законовата база за прилагане на Регламент 1781/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. за информацията за наредителя, съпътстваща превода на средства. Член 15 от регламента задължава държавите членки да предвидят необходимите мерки и санкции за спазване разпоредбите на регламента, чийто характер на правен акт му осигурява пряка приложимост.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Сергей Станишев)

